

GEGANT DE FOC: LA CORDÀ

*Apoteòsic! no m'ho imaginava!
Quina passada!! Que preciós!
Que autèntic!! Únic! Que valents!!
Impressionant!*

Així són les paraules dels forasters al vore la **Cordà**. Però **sols aquells que tinguen ocasió de quedar-se a vore la Coetà seran capaços d'entendre el vertader sentiment que volem deixar com a llegat.**

Sr. Buchanan (Glasgow, Escòcia) entrevistat per la Sexta Notícies després de la Cordà

El grup d'amics que signem aquest article volem aprofitar l'ocasió per descriure un acte de foc lliure impressionant que Bétera celebra el dia 15 d'agost: La Cordà.

Encara que este escrit parla de La Cordà, breument volem diferenciar La Coetà i La Cordà.

La Coetà és un acte de coets emotiu en què tot el poble està convidat. Se celebra per places i carrers de Bétera. Participar amb il·lusió de la festivitat, gaudint del **passeig de foc** la nit més desitjada de l'any, **visitant cases, sense descans, de veïns, d'Obreres i Majorals d'enguany o de darrers anys, de xiques estimades, d'amics o forasters,**... i allà on et conviden, passes a assaborir coques fines, orelletes i mistela i, de tant en tant, sorgix el cant d'alguna albada des del cor d'un beterà. En eixir de la casa, els xiquets admirats et cridaran: "*estan pixats, estan cagats, són de canya verda, del barranquet*" i si de gorró no vols quedar, un parell de femelletes per refilar o un muntó ben carregat a la porta els hauràs de deixar.

La Cordà és un acte celebrat minuts abans de la Coetà. És un dels grans regals per al gaudiment del poble a càrrec d'Obreres i Majorals. És el **muntó de coets més gran i llarg de foc continuat que mai no pugues imaginar**. És especial per la disposició artesanal dels coets en una traca en altura que ningú no arriba a tocar. És encesa per un extrem i despenja els coets a mesura que es van gradualment encenent.

Obreres i Majorals any 2013

Ja des de ben xicotets (fa més de 25 anys) participem any rere any d'estos actes i és un orgull poder dedicar unes línies a plasmar una realitat i deixar constància tot seguit d'un acte: La Cordà de Bétera, on la llibertat de coets i participants és essencial.

PREÀMBUL A LA CORDÀ

Són nits de festa i de dormir poc: el 14 d'agost, sobre tot, la careta d'Obreres i Majorals de vegades ho diu tot. Així doncs, amb tota la il·lusió i la son, acudixes amb la camisa de flors al tonellet, a ca l'Obrera o a L'Hort. Hauràs participat de l'Ofrena com mana la tradició i acudixes al dinar, hi haurà qui al puro no pot ni arribar. Sense descansar, a muntar reixes o a ajudar el veí del costat fins sentir les campanes doncs el "coet de luxe" ha arribat, tots a vore els "monos" del Majorals. Corrent, corrent, amb l'equipatge dels coets a preparar taula per al sopar d'amics i convidats. Durant el sopar tradicional riuràs entre amics que estimes com germans fins que algú dirà:

– *Xe! Qui ix a la cordà?...*

Per si de càs algú es vol lliurar, un coet apareixerà i s'escaparà, no al carrer de La Cordà, clar està! **Així és la festivitats, un coet no té maldat, ni es tira per a cremar, si t'has despistat i no saps on t'has posat, mira els que tingues sopant al costat, si són de Bétera ja saps el que pots trobar i no t'has d'enfadar.**

Pràcticament acabant de sopar comença la cantà de l'Ave Maria a la porta de l'església. Tot seguit, el poble puja a La Cantà de l'Ajuntament mentres d'altres al ritual d'equipar-se al carrer de la cordà. De sobte apareix el típic amic foraster il·lusionat per participar

– *Xe, que justet que has arribat!!*

Tot ràpid a buscar-li guants, casc i "mono" per a este improvissat apassionat. Així és com apenes sense respirar, enmig dels ulls il·lusionats dels xiquets que veuen amb admiració com t'enfiles Gascón Sirera cap a baix... pensant que algun dia també ells aniran.

EN QUÈ CONSISTEIX

Caminar baix de la cordà amb el foc, repartint-lo, al mateix temps que avança cap amunt i es van despenjant els coets en intervals de temps cada volta en més i més quantitat.

Les femelletes són el coet per excelència, a dia de hui, la **reina i joia dels coets**. Quantes més n'agafes i repartisques, millor. Es tracta de distribuir el foc, que arribe a tots els llocs, carrers, encreuaments, al front i darrere, fer retrocedir a la gent. Tan sols aquells que no tinguen por continuen baix la cordà. El públic vol que arribe algun coet de tant en tant i si ocorre el contrari quedarà un poc despagat dient "*ací no han arribat, no deuen ser molt coeters estos d'enguany*".

Al principi, l'aglomeració de gent fa molt difícil ficar-se baix la corda: espentes, xafades, fum, trons,...tot per tal d'agafar eixe codiciat i benvolgut tresor, segons la tradició, de patent beterana. Inventat i desenvolupat (I+D) per l'avi Juan Raussell Ferrer cap a l'any 1929. Tan bonic i ben fet ho feu que encara vivim, admirem i juguem amb aquell meravellós invent: la femelleta

Francisco Inglés Llistó M.2003

SENTIMENT

Participem en La Cordà perquè som amants, ens encanta, ens apassiona i perquè:

- És la **prova inicial**, és prendre el dolç de primer plat, sense contacte previ amb coets. Et submergixes dins del mateix foc, sents el tercer tro d'avís i, de seguida, la traca veus passar per damunt del teu cap i, de sobte, estàs immers en foc al voltant d'amics.
 - És **emotiu**, doncs esperes un any per tal de tornar a gaudir d'ella.
 - És **alegria**: cada vegada que "empomes" una femelleta, et sents orgullós de tindre el foc en les mans, tocar, sentir (antigament algun explotava i sí que senties, sí...) i manar d'ell durant uns segons, perquè tot seguit el foc continuarà indomable el seu camí lliure fins la mort.
 - És **creixent** en intensitat, és espectacle de vint minuts de durada, enèrgic, vibrant, sofocant.
 - És **social i obert**, de participació lliure, prova del caràcter tan valencià. De vegades es participa en grups, encara que una volta començada, cadascú perd la identitat pel fum, el soroll i la intensitat.
-
- És **llum** intermitent per tot arreu, **colors** d'espurnes grogues i blanques, d'**aroma** a pólvora, fum i **soroll** que apareix i desapareix al teu voltant, t'envolta i se'n va, no pots quedar-te darrere, has d'estar disposat a tragar fum, sentir en la pell els trons i el calor d'una espurna en el "mono" fixada.
 - És **participatiu** en tres nivells: 1^r nivell, activament agafant els coets i distribuint el foc; 2ⁿ nivell, passejant al costat del foc; i 3^r nivell, com a espectador a distància prudent o en casa darrere l'enreixat. Dels tres nivells, el primer és el més difícil i requereix perícia, col·locació, coneixement, valentia, agilitat ...
 - És una **contrarrelotge**, doncs cal estar disposat a córrer durant vint minuts.
 - És **disciplinat**, s'ha de respectar i mantindre unes normes com, per exemple, no encarar el foc a altres companys, no espentar.
 - És **generositat**, dels que agafen femelletes i les oferixen als qui, volta rera volta amb els braços estesos, com pregant l'aigua del cel, són incapaços d'empomar algun coet. Més sort tindrien si els agafen de terra enmig de l'embolic de cames i peus.
-

Cordà any 2013

- És **valentia i satisfacció**. La primera volta és un bany de sensacions que va de la por a l'excitació. Estar en el tros de corda ràpida doble del final no és cosa fàcil d'explicar. Quan s'acaba...fosc, fum que no et deixa respirar. Una llosa de silenci colossal s'apodera moments abans de les carcasses finals. De sobte, el carrer apareix i els veïns pregunten emocionats com ha anat enguany.

- És **veinatge**, tots veïns i convidats, junts per un dia a l'any, compartint llargues taules i gustosos menjars. Alguns que tenen els enreixats del seu carrer montats s'acosten per ajudar a ficar fustes, fils d'aram, brides i el que siga per tal que no es cole un coet per cap forat.

L'endemà toca netejar i llevar les gàbies que han vestit el poble durant una nit a l'any i fer possible que s'inunde Bétera de llum i color. Alguns veïns comencaven esta tasca amb una bona xocolatada per agafar forces. Hui en dia, l'estimada ajuda dels Serveis Municipals permet deixar ben nets carrers i cases abans que arribe "El Retaule" a l'Ajuntament. Cal netejar el fum de les cases i llavar les ratlles ara que la pluja pareix que ens ha abandonat. Més faena tenen aquells que no han protegit les seues cases. **La festa en la casa del costat és molt bonica, però nostra casa és Bétera i nosaltres no la canviem per la del costat.**

Respectem i amem la nostra gent, el nostre poble obert, el seu clima, la seua terra i aigua, els seus camps amb l'aroma de la flor de taronger, el seu calvari, l'albereda i el junqueral... És Bétera, som nosaltres ciutadans doncs, veïns, estimem també part del nostre patrimoni cultural com són la cordà i la coetà.

RECOMANACIÓ

És convenient comentar que no és gens fàcil participar a primer nivell la primera vegada que ens trobem baix de la cordà. Fa falta uns quants anys d'experiència i alguns trucs que, per supost, no anem a comentar.

La màxima expressió d'agilitat diríem que seria agafar almenys dos femelletes seguides!! Aleshores podem dir que ja eres un bon "empomador" encara que pot ser no sigues un bon refilador!!! Per a practicar aquest art tindràs la coetà...

ANÈCDOTES

Contaríem un fum, no acabaríem mai. Recordem a algú trencar la cremallera del "mono" o la visera del casc abans de començar la cordà, o perdre la tovallola del coll baixant corrent cap a baix. Altres **en terra gitats després de caure de cap** per voreres o peus de formigó. "Manporràes" en maceteros que et deixen la canella apanyada i trompades en faroles que menys mal que duus el casc, jejeje!. De vegades tens més fum dins del casc que baix de la cordà i no saps per on vas, més d'un apareix en el carrer del costat... en fi, no volem ni pensar... Elements originals com paraigües, cistelles i més invents s'han provat per tal d'empomar però no hi ha res com intentar-ho amb les teues mans.

Menció especial mereixen alguns veïns de Bétera que en el cantó d'inici de la Cordà vestits de paisà acaben rodejats de femelletes tractant d'acabar d'equipar als que a última hora han arribat. Per a ells un forta abraçada i desitjar vore 'ls enguany.

Finalment, volem agrair a Obreres i Majorals, a Rausell i a l'Ajuntament i a tots els veïns participants, que ens regalen cada any este acte tan espectacular.

Enriquim amb orgull la història del 15 d'agost, que de Bétera són també la coetà i la cordà.

Sempre avant i visca Bétera!!!

**PENYA
VOL
LLIURE
BÉTERA**